

Latweeschu Awises.

No. 12.

Zettortdeenà 25. Merzi.

1865.

Sluddinafchana.

Kurfemmes muischneefu-beedribas (Ritterschaytes) kumitete bij luhguse to kummissioni Kurfemmes semneefu likkumu-grahmatas leetās, lai schi isghadajohit Widslemmes, Jggamufemmes un Kurfemmes wirswaldifchanas (General-Gubernatera) wehleschannu us tahdu pawehleschannu, kas nozell meefas-strahpi preefsch Kurfemmes lauzineekem no semmas fahrtas un tit wehl atfahj to rekti, tahdus deenesta zilwekus ar rihtstehm strahpeht, kas wehl naw usaugufcha zilweka gaddōs. Scho Kurfemmes Ritterschaytes kumitetes padohnu un luhgshannu par labbu atroduse, schi kummissione zeen. General-Gubernatera fungam scho luhgshannu preefschā likkuse. Zeen. General-Gubernatera kungs graws Schuwalows tad nu 23schā Webruari 1865 Nr. 201 pawehlejis tā:

la ta wiffahm muischas-polizejahm, un wiffceem muischas un deenesta lauschu fungeem (manna tehweem) Kurfemmes semneefu likkumu-grahmatā § 170 un § 259 nowehleta rekte, ar „mahjas-pahmahzifchanas“ strahpi pee meefas strahpeht sawu faini no semmas fahrtas, taggad tohy nozelta, bet la muischas- un deenesta-lauschu fungeem wehl paleek ta rekte, tahdus deenesta laudis un audseknus, kas wehl naw usaugufcha zilweka fahrtā, ar behnu rihtstehm tā strahpeht, tā Kurfemmes semneefu likkumu-grahmatas § 170 un § 122 teem to nowehle.

Kumitete Kurfemmes semneefu likkumu-grahmatas leetās to leel ifsluddinaht ifkatram un wiffceem, kam derr sunaht un pehz ta darriht.

Jelgawas pilli, 8tā Merzi 1865. (Nr. 23.)

Kurfemmes Ziwil-Gubernaters: J. v. Brewern.

Kanzlejas-Direktors: C. v. Nummel.

Zaunas sinnas.

Kurfemmē, Ekrunda. Zau aipehtn bij Behterburgas Latweeschu awises itt ihpaschi istahstihits, zil waijadfigi un derrigi tas buhtu, kad pagasta-terfas ifgaddus drukkatus rehkinumus isdohtu, no kurceem buhtu redsams, tā draudses mantas tohy walditas, winnu nauda eenemta un isdohta. Tahdi rehkinumi nestu pateesi daudi labbu auglu. Zauw winneem taptu wiffas taifnas un netaisnas brehlschanas par pagasta mantas waldifchannu apluffinatas, wiffa bailiga un fleppena neustizziba, kas beesi ween lauschu

starpā useijama, nosustu; tumfchas nesinnaschanas par to, kas ar pagasta mantahm noteek, beigtohs un ilkats pagasta lohzeelis to lassijis pats ar sawahm azzim warretu redseht un sinnaht, tā ar pagasta mantu un naudu katrā gaddā darrijuschī, tad atsihtu, tā laudis welti brehzoht newainigeem gohda wihtreem tillai slawu un gohdu itt par grehlu laupa. Pagasteem tad ne buhtu winnu paschu mantas sweschas, — winni tahs atsihtu par sawahm, par tahdahm, kas wiffceem lohzeelkeem lohpa peederr un wiffceem par labbu irr. Winni tad skaidri sinnatu, preefsch kam tohy malfahits un fur tas kas malfahits

alkal paleel; jo kirsch zilweks, eekam kapeki isdoht, labprakt ne prafta: par fo un kapehz jamalka?

Lihds schim wehl nekur ne esmu lassijis jeb dsirdejis, ka tahdi rehlinumi pee kahdas pagasta teefas buhtu isdohti. Tadeht buhs wehrt, tad nu zitteem tautas brakleem to preezigu sinu dohschu, ka mehS Strundeneeki un tee zitti 7 nowaddi, kas bes mums wehl pee Strundas pagasta teefas peeturrahs, tee pirmee effam, kas negaidoht to preeku peedshwojuschi: ka taggad nu pat nodruffkatus rehlinumus warram lassiht, kas katrahm mahjahm par weenu effemplari no pagasta teefas peesuhiti un flaidri israhda, ka muhsu pagasta nauda tohp walidita, zil eenemts, isdohts un wehl atlizzis. —

Strundas krohna teefas skrihweris, Jakobsona lungs, irr ihpaschi zaur tam leelu gohdu un pateizibu peluizis, ka winsch bes speeschanas, pats no sawa prahta tas pirmais irr, kas wissu leelu publiu nebedadams tahdus rehlinumus saraktijis un islaidis, sohlidams, arr jo prohjam katra gadda ta darriht. Ar scho flawejamu preekschihmi winsch preeksch Latweescheem un ihpaschi preeksch teem 8 nowaddeem, kas pee Strundas pagasta teefas peekriht, leelu sohli us preekschu spehris. Par to wianam wissu 8 nowaddu wahreda schi no firds lai irr pateiziba fazzita! — Zerru, ka zitti pagasti schinni leeta mums pakkat nepaliks.

Skaidrakas ispraschanas deht wajadseja minnetds rehlinumds daschas weetas preeksch dauds gaddeem atpakkat eenemtu un isdohtu naudu usshmeht, zaur fo winni leelumä un dahrgumä peenehmahs. Bet lai nu Strundeneekem arr schogadd nebuhtu par rehlinumu druffu wairak naudas jamalka, ka nakoschds gaddds buhs jamalka, fur winni minnetas leetas deht wairs til leeli nebuhs, tad Strundas zeenigs lungs, barons von Koskull, weenu dattu no schihS druffas naudas winneem no schehliga prahta schinkojis. Ar scho flawejamu darbu winsch sawu tehwischkligu gabdashanu par Strundeneekem alkalk no jauna apsehgelejis 29 gaddu laikä, kamehr winna taisna walidichana Strundeneekus aplaimo, winsch preeksch winna meeßiga un garra labbuma dauds irr darrijis. Zau klausibas gaddds winsch starp saweem appalschneekem nesklaitamus mihlestibas un schehlastibas darbus sehjis. Schee darbi ne mittejahs ir tad ne, kad winni us renti tappe atlaisti un zaur tam no winna klausibas atschkibrabs. Kant arri jaunä buhschanä eestahjahs, schis lungs tomehr Strundeneekem palikka tas pats wezß labbuma darritajs. — Pa walti gribbetu te wissu usrakht, zil winsch labbuma darrijis preeksch wissa nowadda, pee sohlas buhwes lihdsedams, nab-

bagu nammu eeriktedams un usturredams, dakteri preeksch wissa nowadda lohnedams un nespehjneekus ar sahlehm apgahdadams, truhkuma zeetejus ar waijadshahm apdahwinadams. — ihfi salkoht: winsch irr par Strundeneeku labklahschanu ka tehws par behrneem ruhpejees un ar to sewim nemiestamus pateizibas auglus krabjis. Zre preeksch winna jaw nesklaitamas pateizibas affaras rittejuschas, — pateiz wianam arr dauds nelaimigi un atshakti sawu glahbschannu, — winna augsti gohdahts wahrdS paliks Strundeneekem us behruu behrneem dahrgä peemianä! — r.

Rihga. Widssemes muischneekem peenahkabs Widssemes General-Superdenti iswehleht. Tas, kam tas balsu wairums peekrittis, irr tas pirmais, un tas, kas pehz schi to balsu wairumu pahz zitteem dabbusis, irr tas ohtrais, kas par General-Superdenti irr iswehlehts. Scho diwju gohda wihru wahrdi tad tohp pascham Reiseram preekschä likti un nu ReiserS weenu no scheem iswehle un Wisaugstati apstiprina par General-Superdenti, kas tad sawä augstā gohda ammatā tohp eewests. Zsgahjuschas neddetas Awischu nummura peelikkumä sinu, kas ar telegrawi bij atschrehjuse, dewuschis: ka par pirmo iswehletu landags effoht isredsejis Lehrpates prowessoru Kristiani, gohda wihru, kas papreeksch irr bijis par Ringes draudses mahzitaju Widssemä un nu jau daschu gaddu Lehrpatē mahza tohs studentus, kas mahzitaja ammatu studeere. Schi sinu gan rakstija, ka ohtrais iswehlehts effoht Lehrpates prowessorS Carlbloms, bet telegrawim rakstioht gan buhs missejees, jo Lehrpatē gan irr Carlbloma augsti zeenihS lungs, kas studentus mahza, bet schis irr neredßigs us azzim. Ohtrais iswehlehts irr tas pats teizams Carlbloma prahwesta lungs un Larwestas mahzitajs, kas taggad irr par Widssemes General-Superdentes weetneeku.

Rihgä ta kummissione, kas labprakt gribb Rihgä taisiht darba-nammu, taggad islaiduse druffatu grammatu wisscem Rihdsineekem, kas isteiz, zil wajadßigs un teizams tahds darba-nams schim pilfatam, lai tadeht naudu us to dohdoht. Wissu pilfatu eedallijuschis 20 aprinkds un nu katra aprinki ees 2 lungi pa nammu nammeem ar grammatu, fur lai ikkats eeraksta, zil winsch gribboht doht preeksch darba-namma ikkatra gaddä jeb arri tillai scho reisi. Tä zerre sadabbuht to leelu naudu, kas buhs wajadßiga pee schi namma eertaisichanas un üsturra.

Lehrpatä druffkatas Awises: „Balt. W.“ raksta, ka par wissu Widssemi tillai 412 Krohna muischu semneeku mahjas pahrdohdas. 142 mahjas Krohnis isdewis us renti ar klausibu un 63 mahjas Krohnis dewis us klausibu ween, tahs zittas Krohna mahjas us renti ween isdohtas. Kursemme tillai 68 Krohna

mahjas, 11 masas Krohna muischas un 2 pee muischas peederrigi semmes gabbali irr pabrdohti.

Karlowa. Ap to laiku, kad fints tuhlfstohts wesumu gahjis us Karlowas un Rijewas leekeem tirgeem, us reisi laiks ta atlaidees un ta sahjis lust, ka wiffi zelli palikluschi nebrauzami. Tee dauds tuhlfstoschi wesumi ne warrejuschi flucht us preekschu, nodsihti sirgi un wehrschi fahkluschi frist, ir sprahgt no badda, jo krogods pa fimteem fastahjuschees ne warrejuschi lohpinceem ehdamu wairs dabbuht, arri ne par to wifsdahrgaku tirgu, — un nu wiffas zellmallas gullejuschi apsprahguschi sirgi un wehrschi un zella laudis ar faweem wesumeem palikluschi leelu leelas behdas us zella. Us scheem tirgeem wiffuwairak wedd siwis Melna juhra, efarods un uppes fasweijotas. Sasalluschas siwis mihlsta laikā atlaiduschahs, fahkluschas puht un bij ja-igahsch zellmallā, kur puima smalka wiffu gaisu neweffeligu padarrijuse. Zitti, kam wehl sirgi atlikluschi, no rihteem kad atkal fallis sawas siwis semmes wirsu isbehruschi, lai atkal fasalst, un rihtods ta darri-dami aishwilluschees ar sawahm siwim lihds Karlowas pilfatam. Bet te polizeja naw wehlejuse eebrault eelas, bet wifseelaka siwju dakka bij ja-eeroht bedres, un tee kas siwis nopirkuschi neganti krahpuschees, jo pa wirsu tahs gan bijuschas fasalluschas, bet eelschpuffe puischas. — Ak zil leelu skahdi schee nabbaga laudis redsejuschi til tahku gruhtu zellu krauzoht!

Samaras gubernementi, tur kur ta melna semme, isgahjuscha gadda wiffuwairak Busulukas un Nikolajewas aprinki til neauglign gads bijis, ka nabbaga laudim nu leelais bads jazeesch. Isehdufchi wiffas magasibnes un nu wairs ne sinnoht, ka maifi dabbuht. Arri salmu jumti jau effoht noplehsti, jo ar lohpu ehdamu effoht tas pats bads. Tad nu Kreemu Awises fahl dahwanas falassihlt preeksch scheem nelaimigeem. Deews lai irr flawehts, ka muhs pasargajis no tahdeem baddu gaddeem, ko wezods laikods peedshwojuschi ir pee mums.

Samara. Isgahjuscha waffara laupitaji Samaras rentes-kambarim bij israkluschi appaksch pundamenta zaurumu, eelihduschi un ta 30 tuhlfst. rubl. issagguschi. Taggad usgahjuschi laupitaju, atstawneeku saldatu, kas brangu nammu gribbejis pirkt Samaras pilfata un ar to peedsihts tappis. Pee winna atraduschi to sagtu naudn.

Donsku kasaku semme, kur gan arri ta baggata melna semme, beidsamods 3 gaddods nelas ne gribbejis labbi augt, ta ka leels truhkums teem peewilzees. Schinni nepastahwigā seema ar zellu teem arri pohjis bijis, ta ka nelahdus pelnus ne warrejuschi dsiht. Tad nu tur teem effoht tahds bads, ka jau Dezemberi fahkluschi sawus lohpinus nokaut, gaku eefahlijusch

un ar to sawu dshwibu til knappi wehl warroht iswillt. No badda speesti nu luhgusch, lai teem nowehlejoht schi gawenu laikā gaku ehst, lai badda ne nomirfoht.

Wahzsemme. Baijeru un Sakschu waldineeki Wahzsemmes bundestagu luhgusch, lai bundestags Gistreikeri un Pruhfi luhds, ka Olsteines waldischanu nodohdoht Augustenburgas erzogam, kas effoht schihs semmes ihstais mantineels, un ka Olsteine ne effoht atschkirrama no Slehswigas semmes. Bundestags scho luhgichanu veeremhis. Bet Pruhfis teizis, ka to ne warroht klaufigt, jo Oldenburgas erzogam un Pruhfim effoht leelakas un wezzakas rettes schihs semmes dabbuht nekā Augustenburgas erzogam, un Pruhfis gan peerahdischoht, ka zaur to meera derribu ar Dahneem un pehz wezzahm rektehm Pruhfis schihs semmes warroht prassihlt. — Redsehs ka nu ees ar scho leetu, jo Pruhfis Augustenburgas erzogu nu atmettis un pats eetaifahs winna weeta. Ko nu teiks un darrihs Gistreikeris un bundestags — woi Pruhfim buhs wirsrohka? — Pruhschu ministeri arween wehl darbojahs ar Pruhschu landagu, karka-spehka pahrtaihschanas un walsts naudas isdohschanas labbad un wehl ne warr saweenotees neds weena prahta fa-eet. Wehl naw sinams, ka schi leeta beigsees, ar ko nu jau trescha gadda darbojahs.

Entenderi fenn jau eetaisijuschees Neuselante (slattees Australias lantlahrtē tahs 2 leelas fallas) tur dauds no teem nikneem paganeem un zilweku gakkas ehdejeem ar laiku kristijusch, draudsihu ar tahm kautahm un weetahm arri sawu waldischanu eetaisijusch. Sahja labbi, kamehr schods gaddods pagani fagebla itt niknu dumpi un breefmigi ar teem bij jakarro un karka-spehks turpu jawedd, dauds tuhlfstoschas juhdses pahr juhru semmes lohdes ohtra puffe.

Entantes juhrmallā atkal leelas aukas breefmigi darbojuschahs un leelu skahdi pee laiwahm padarrijuschas. — Leelakais lohti zeenihts Entantes ministers, lords Palmerstons, 80 gaddus jau irr nodsihwojis, bet garrā wehl lohti siprs. Gohda wihram iseihoht pa parlamenta durwim, zits wihrs steigfchus eenahl un ar durwim wezzam ta dohd pa kruhtim, ka tuhda palakrittis garx semmi us grihdas no almineem. Wezzais wehl til siprs, ka pats pajehlees, nelas ne kaitejis un sawu gruhtu waldischanas ammatu wehl strahda. — Entantes krohamantineels nojahjis flattitees, kur Entantes leelmanni faweem dahrgeem lepneem sirgeem leet skreet un sirgs kas pirmais nofkreen pee mehrka, nopelna helu gohdu un malku. Tahda sirgu skreeschana irr Entenderu leelakais preeks un tur allasch neiffskaitams pulks augstu un semmu kauschu skattitaju, fanahl no mallu mallahm. Prinzis jahjoht us mahjahm,

griib redseht zil pulkstens rahda — un redsi — kohti dahrgais pulkstens, fo patte lehnineene deklam bij dahwinajuse — no labbatas issagts! Al tarvu beskaunigu drohschu sagtu, kas eedrohschinajees to padarriht. Gulenderu sagti irr sinnami meisteri, kas tahdâ leelâ lauschu druhsmâ par dauds beskaunigi proht famus grehka darbus isdarriht.

Amerika. Seemelneekem wehl eet labbi, un winnu farra-pulki us preekschu eedami panemm eenaidneeku pilfatus nu dohdahs us wehrgu-walstneeku galwas pilfatu Rikmondu. Salka, ka wehrgu-walstneeki manidami, ka ne warreschoht to isglabht, ir no schi pilfata griibboht paschi iset, ja eenaidneeks tuwojabs. — Senandoas eelciâ uswarrejuschi wehrgu-walstneeku generali Karli, tam panehmusch 87 wirsneekus un 1100 saldatus ar 7 leeem-gabbaleem un 100 ratteem projantes, un pats generalis tillai ar leelu behgschanu isglahbees no eenaidneeku rohlahm. Sermans panehnis Wajetwilles, Sowilds panehnis Kingstones pilfatu un Seridans stahwoht tillai lahdas juhdes no Rikmondes leela pilfata. Leels pulks Nehgeru wehrgu isbehgusch un atnahlusch pee Sermana farra-pulkeem. Wehrgu-walstneeki jau fahkoht kurneht prett faru presidenti, ka ar faru til slikti teem nu eimoht.

S—j.

° Pompeji pilsehts.

Tanni laika, kad Româ teizamajs keisars Titus waldija, Wesuma kalns Italija pehz weenas semmes trihzeschanas breefmigi fahka dausitees un ugunigu fehru iswemt. Kwehlodami pelni gahsahs no winna ahra un aisskrehja dauds juhdes tahku. Stipris leetus winnus pahrwehfa dublôs. Schee dubki dewahs arween tahkal un tahkal un aprakka lihds ar zittahm apdshwotahm weetahm arri diwus pilsehtus: Herkulunum un Pompeji. Preeksch lahdeem simts gaddeem atpakkat schohs pilsehtus atkal atraddusch un no ta laika ar to darbojuschees, tohs fakaltuschus dublus atluppinaht, pilsehtu eelas israkt un tihriht un tohs wezzus gruschus iswest. Tur irr atraddusch gastuschus, basnigas, grahmatas, daschadas mahjas-leetas, u. t. t. Tur arr wehl atraddusch zilweku kaulus, wehl tapat kohpâ stahwedamus, ka tee pee dshwa zilwela atrohdamu, til daschadi nostahditus, zittus stahwedamus, zittus sehdedamus, ta ka ahtra nahwe negaidoht winnus fagrahbusi. —

Par scheem wezzeem, aprakteem, bet taggad gaifmâ nahluschneem pilsehtem dands wahzu grahmatas stahstihits bet ta wehl winni nekad naw apraktiti, ka es isgahjuscha ruddent Pompeji pilsehtu pats ar sawahm azzihm esnu redsejis. Kamehr wezza lehnina waldis-

schana Neapelê beigussees, tamehr arri schinni nahwes-pilsehtâ labbaka dshwe un wairal swabbadibas raddijuschees.

Kad ee-eeschanas-naudu (gan wairal par rubbuli) pee wahrteem, ais kurreem dskas treppes pilsehtâ nowedd, buhsi aismalfajis, tad farwâ walkâ buhdams, nekawehts wezzu laiku darbus, kas schê pee labbi usglabbatahm eelahm, nammeem un eerohtscheem redsami, ittin labbi warresi apflattiht, zil un ka griibahs. Kad ar meesu un dwehfeli schinni pilsehtâ ee-eesi, tad tawam garram ta islikfees ka ap eelu-stuhreem zilweki staigatu ar brunnu-zeppurehm, ar kohla-kurpehm un ihpafchi seewischki pehz wezzu-laiku mohdes ar diwlahrtu kleitahm farwadi gehrbusches. — Ne weens polzeijas-saldats schinni weetâ muhs neschehligi nedenn no zittas wehrâ leekamas leetas pee zittas. Wisfur warresi ar lusti kawetees un palikt zil ilgi patils un ta wezzu laiku dshwofchanu flattiht un winnu ta lihdsbaudiht, ka winna schê farwôs preebôs un farwâ gohdibâ ahtri nosmakka un mums lihds schodeen usglabbata, ta ka wissa ta laika-starpa ta falkoht mums pasuhd un ka mehâ wezzas Romas-walstibas pilsehta widdu atrohdamees un mums isleekahs, ka mehâ wezzeem Romneekem lihdsdshwotu. Til tee strahdneeki, kas schê un tur zihrtigi rohl un tahs pilsehta dakas atklahj, til tee ween muhs atgahdina ka nedshwojam wairâ wezzôs laikos; bet tee lautini mums arri ne-usbahschahs, tillai us muhsu jautaschanahm schee dohd wajjadfigu atbildu.

Ta taggadeja jauna waldischana pee schi pilsehta israkshanas un atklahschanas jo wairal spehka peeliskufi, ta ka taggad isdewees wairal nammus glusch neapflahdetus no winnu pelnu kappâ atraisihht. Agrafi dohmajuschi, ka schê til semmi nammi ween rohdotees, bet taggad irr skaidri redsams, ka schi pilsehta turrigee eedshwotaji nammôs ar diwi tahschahm un balkoneem dshwojuschi. To ittin skaidri israhda Prokulus namis.

Prokulus bija zittreis baggats un zeenihts birgeris Pompeji pilsehtâ. Wirsch patllabban ka bij fahjis faru nammu peekohpt un islaboht, ta tas breefmigais pelnu-leetus jeb lawa no Wesuma kalna winnu pahrsteidsa. Wahlderu traufi, muhrneeku- un dischleru-rihki gull schê un tur; sehtas-plazzi, kas ar almineem raibi isbruggehts, weena dakka no schi brugga usplehsta. Weenâ faktâ kehka-leetas sakrautas, tapehz ka strahdneeki, kam ta islaboschana bij ja-isdarra, kehki bija eelohrtelejuschees. Til rettas masas krahfnes toreis tappa bruhketas. Wirs winnahm atradda daschas pannas un pohdus ar daschadahm preeksch zepshanas un wahrischanas fataishtahm ehdamahm leetahm. — Koppara pannâ bija zepjams-siwens nupatt fataisihhts, ka laj to krahfni schautu. — No leelas

zèpjamä-krahse iswilka septindesmits maies, 2 mah-zini smaggas. — Tuhstosch astonisinti gaddus tur eelschâ stahwejuschas, wiinas wehl tapatt isslattahs kâ bija eelstas, til wiinu pehrwe bij pahwehrsufes. Gelschpuffe wehl zauruminius, kas zaur ruhgschanu bija zehlschees, ittin skaidri wareja redseht, bet arri patti garrosa tã bija isskaltusi, ka wiinna pikstôs ber-seta par pelneem isschliha. Profulus namma wiinã pehdigã deenã wiffi bija agri zehlschees. Laj pee augdamas deenas brohfasts jau buhtu gattaws, pa-wahreene jau gailôs pee lampas gaismas publejahs. Bet ta gaidita deena, kas lihds schim arweenu Italias semmes jaukumã ikrihtus bij atspihdejusi, todeen pa-wiffam wairs nenahza, bet kawejahs gandrihs diwi tuhstoschi gaddus. — Breesnigi ugguns- un dukmu-stabbi issahpa no Wesuwa kalna rikles un beesî paddebsechi no kwehslodameem pelneem nolaidahs beesafi un beesafi us Pompeji pilsehtu un isplattija tahdu breesnigu tumfibu, kã tehwi un mahtes un behrni beesî lohpa ar rohklam zits zittu melleja, brehza un rohkas lehruschees, steidsahs behgt, bet nosmakka. Metti tikla lihds leelai eelai, waktneekem garram, kas sawu weetu neatstahja un rohku us mutti turreja, laj nenofmaktu. Bet par welti. Pelnu padebbesis fritta beesafi un beesafi, lihds kamehr wiinas dshwu wihru wakt-mahjinã aprakka. Tur winsch stahweja wehl tuhstosch astonisinti gaddus wehlakt, sawu eerohzi weenã rohka un ohtru rohku us mutti un deggunu turredams.

No Profulus namma isbehdsa wiffi, bes diwam dwehselem. Weena bija seewischla, kas ar to kawejahs, sawu preekschautu ar gresnoschanahs krahneem pildihht un pakritta pehzal sehtas-plazzi us muhschigu duffu. Dahrgi almini, ohriini un zittas puschku leetas gulleja wiinã aplahrt. — Ohtris zilweks bija weens eewainohs wezzu-laiku zihstetajs, kas, kã leekahs, ohtrã tahschã dshwoja, karpatt winsch wehl sawu eerohzi rohka turredams atrasts. — Seewischli eet drohschi katrai breesmai pretti, glahht kas winnahm wisewairak mihli, laj nu buhtu krelles, dahrgi almini, behrni jeb mihrs. Netahlu no tahs seewischlas Profulus pagalmã, atraddahs wehl diwi zittas, kã rahdahs warrebht mahte ar meitu. Leekahs, kã wezzaka bes leelas zihnischanahs nosmakkuse, jaunaka turpretti stipri raustijusees un mohzijusees, pirms sawu jaun dshwibu ilaida. To reds no tahm eespeestahm lohzecku sibmehm, kas wiinas lihklam aplahrt lahwa wehl redsamas. Wehl netahl no schi pascha namma atraddahs kauli no diweem jauneem zilwekem, kas rohkas falehruschees nomiruschi. Wehl zittur atradda mahi ar trihs behrneem, kas, sakampuschees, no lawas

straumeem aprakti. — Weenã pagrabbã atradda atlikkumus no septinpatemit zilwekem.

Taggad wehl pilnas diwi treschdalkas no Pompeji pilsehtas nau atflahstas un schinnis diwas pilsehta dalkas atradduschi pahraf par feschî fimts labbi usglabbatus zilweku lihkus. Rustinajamas leetas, kas wehl dauds gaddus warrehs pastahweht, pa tuhstoschahm useetas. — Leelaka dalka no winnahm, jeb wisemosak tahs dahrgakahs un flaitstakahs teel nosubtitas tam jau tã deesgan baggatam Neapelës museimom*); ar paschã Pompeji pilsehtã leela dalka no schihm israktahm leetahm teel sakrahta. Neapet gaudrihs neweena deena, kurrã schihs peeminu leetas pa wesumeem us Neapeli newestu un tapatt ar Pompeji museims ar scho jeb to dahrgu mantu nepilditohs. — Zgahjuschã waffarã atradda weenu beesu trihs mah-zini smaggu selta lampu.

Kã jau augschã peeminneju, isratschana taggad stipri un kahrtigi eet us preekschu un warram zerreht, ka drihs wiss schis wezzajs pilsehts deenas gaismu redsehs. Weena no tahm wisewairak wehrã leekam mahm leetahm, ko tur pawiffam negaidohht atradda, irr sawads awots, kas uhdeni augstu gaisã issweesch. Rahds strahdneeks gruschôs kappadams gauschi istruchahs, kad pehz weena stipra zirteena skaidra un prischa uhdena stars isschahwahs no semmes. Wiffi strahdneeki un weesi, kas no sweschahm semmehm bija fanahkusechi scho pilsehtu apmelleht, fastrehja kohrã. Daschi dsehra tik dauds, ka palikka flimmi. Dauds butteles un fruhses ar scho wezzu laiku uhdeni tikla pilditas, aissegeletas un fehwinam Wiktoram Emanuel, pahwestam, Napoleõnam un wehl zitteem augsteem kungeem nosubtitas. — Bet ta wezzu laiku dshwojschana, kas schẽ sawã spehã un pilnibã ohtri nosmakka un ko tẽ taggad nedshwu warr redseht un skattihht, irr wairak wehrtes ne ka tee wisedahrgaki uhdeni. Schẽ bilde redsama no wezzas tautas, kas weenreis par wiffu pasauli waldija, kas zittas tautas nospeesdama un issukhdama, patti sawu meesu kahribã luttinaja un gresnibã un baggatibã dshwoja. Schẽ redsam tautu, kas ar sawu karra spehku seelidamees, swabbadibu, labbus tillkumus, gohdigu, fluffigu darboschanohs ar kahjahm minna; par to tad wiinna daschus gadda fimtenus patti mirschanas mohkãs zihnijahs. Kad Wesuwa kalns Pompeji pilsehtu aprakka, tad jau Rohmas walsts sahka pamafam mirt. Wiinna mirra, nejauki no eelschpuffes un ahripuffes zaur dauds fimts gaddeem, kamehr Pompeji pilsehts, laj gan breesnigã, tomehr sawã ahtrã nahwe laimigaku gallu nehma, ne kã wiffa Rohmas walsts. —n—

*) Museims irr tahds name, kur wehrãleekamas dabbas- un flunses-leetas teel usglabbatas.

Wegze Latweefchi.

V.

Wegze Latweefchu kahfas.

„Kur juhs jahjat, bandeneeki,
Sihda pufchi semmi flauka?“
„Gohbenjam weena meita.
Tahs jahjam lubtotees.“

Za tauteetis jeb bruchtans gribbeja prezzeetes, tad winsch ar kahdeem prezzeeteem nojahja pee lihgawinas wezzakeem. Wet toreis bij pawiffam ehrenigas prezzeibas. Ne patti lihgawina, ne winnas wezzaki no tam neko ne finnaja. Runnaja gau par schahdahm un tahdahm leetahm, bet par to, woi meita nahjeja un woi wezzaki deweji, par to ne pufchu plehtu wahrdu ne runnaja. Wezzaki — laikam taf to mannidami un nopradami — usnehma prezzeetees ar wiffu gohdu un dewa scheem ehst un dsert, kas til ween pee rohkas bija. Weens puifis palikkahs allasch ahra firgus apflattidamees un ne gahja teem zitteem lihds istaba. Kad nu namma tehws scheem meelastu preekschah zehla, tad schee lihgawinu luhda, lai eijohit arri to puifi pasaukt, kas bij ahra pee firgeem palizzis. Tifko meita bij isnahkufe, schis to tuhliht fagrahba, firga muggura uszehla un ar pilneem johneem aishahja prohjam. Arri tee zitti — tifko pahduschu un nodsehrusches — dewahs schim muddigi pakkal. Za nu wezzaki schim puifim sawu meitu wehleja, tad jau gau palikkahs meerah, bet tad schis tauteetis par snohtu ne patikka, tad fagehlahs daschu reis leelu leelais kildus ir paschi warra darbi un kauschanahs. Wezzaki un raddi dsinnahs laupitajeem pakkal, schee atkal turrejahs pretti un lihgawina ar warru us puifcha mahjahm aishwedda. Wezzakeem bij beidschit tatschu japaleel meerah, woi gribbeja woi ne gribbeja. Wet arri meita — ja tauteetis tai ne patikka — ne gahja wis ahra, to puifi us meelastu luhgt, kas pee firgeem stahweja. Ko nu darriht? Ka selteniti rohka dabbuht? Tad isgudroja zittus stikkus. Wiffi gau no meitas mahjahm aishahja prohjam, bet kahds pahris no scheem kaut lur mahju tumumah apflehpahs un tiffkam gaidija, kamehr meita tatschu weenteis kaut kahdas wajadsibas deht isnahja ahra. Schee tad wiannu fagrahba un aishwedda lihds. Wezzaki eefahkumah nemas ne finnaja, lur meita bij palikkufe, lur ne, kamehr tad pehz to dabbuja finnaht. Arri tad, kad Latweefchi bij kristigu tizzibu peenehmuschu, arri tad pee tam zeeti palikka, lihgawinu wezzakeem sagschus nosagt, lai gau mahjitaji to zeeti aishleedfa. Trihs fimts gaddus atpakkal wehl iflaida tahdu liffumu: Kad puifis kahdu meitu bes wezzaku jeb raddu finnas prohjam aishwedd, tad to buhs pahart. —

Zitti atkal stahsta, ka puifim bij lihgawina no wezzakeem ja-atpehrl. Kad bruchte bij atpirkta, tad tauteetis wiannai kahdas dahwanas sohlija. Bruhte sawas draudsenes sapulzejuse, eefahka randu dseefmas dseedaht par tehwu un mahiti, par mihleem lohpinneem un ugguntinu schelodamahs, to nu neavkohptus atstahschohit mahjas. Draudsenes lihds dseedaja, brihscham bruchti noschelodamas, brihscham to atkal eepreezinadamas.

Bruhte steidsahs sawu puhru peepildihit ar balteem un smalleem krekkeem, ar linnu andella bakkeem, ar baltahm fakschahm un willainehm, ar zimdeem, sekkehm un johstahm. Zo par kahsahm wajadsieja bruchtei tauteescha wezzakeem, brachteem, mahsahm un flahsteem raddcem sawu peederrigu teesu doht; ja ne wairak, tad tatschu zimdus, sekkes un johstas bij jahdahwina. Za nu paschah til dauds pee rohkas ne bija, tad gahja pee saweem raddcem un draudsenehm willu solassidama, kas arri ar mihku prahtu dewa. Baggats rihka puhrs, no paschas rohlahm sawehrpts, addihts un aushs, bij wiannas wezzas laikos wisseleelakais meitas gohds.

Kahsas turreja wiswairak ruddens laikah no Milleeteem lihds Mahrtineem; jo tad bij lauka darbi padarriti, tad arri bij semneeteem wairak pee rohkas. Uf kahsahm barroja kahdu wehrscheli woi gohwi, aitas un zuhkas. Preekschollus pataifalabbu teesu eefala. Brandwihnu tais laikos wehl ne pasinna. Puifschu ehdinaja un barroja sawus kummelinus, lai buhtu labbi rikschotaji un kahsu-namma schestah widdah danzotaji. Tais laikos bij katram puifim — ween'alga woi fainneeka jeb kalpa dehts — pascham saws kummelinusch. Stalts ehrelis ar smukku spalwu bij jauna puifcha wisseleelakais gresnum. Echo winsch arri til lohti zeenija un mihleja, ka sawas singes no lihgawinas un kummelina allasch padseedaja. Sinnams, ka puifschu zittadi kahsas ne gahja, ka til jahschus ween. Tapatt bruchtans daschuteis sawu bruchti no winnas wezzaku mahjahm ne wedda wis braufschus, bet jahschus. Bruhte sehдах aish bruchtana firga muggura, ar labbo rohku to aplampdama. Papreekschu jahja stabbulneeki, tad diwi puifschu ar sohbineem rohka, kas jauno pahri no launeem garreem afsargaja. Wet bruchti wairak braufschus wedda; to darrija zeffweddis, bruchtana tumalais rads, lam wajadsieja apprezzejuscham wihrischlim buht. Wianna firgi bij ar balteem dweeteem, raibahm bantehm un mehtrahm ispuschloti. Kad jau prett bruchtana mahjahm nahja, tad tezzeja kahds wihrs pretti, weenah rohka ugguns pagalli turredams, ohtra pilnu allus kannu. Wihrs

trihš reišas ap ratteem apfrehja un tad kannu bruchtei pafueegdamš fazzija: Kā tu fawa tehwa mahjās ugguni effi lohpuš un fargajufe, tāpatt to arri fawā pašchā mahjā fargi. Zeffweddin bij tā jabrauz, la ratti nekur ne peedurrahš. Ja tomehr ar wiffu farga-fchanohš kur peedurrahš, tad fazzija, la jaunai faim-neezei ne buhšchoht laimes nei arri pee mahju lohpschanaš. Bruhtei us bruhtgana mahjahm brauzoht, bij papilnam dahwanu lihds janemm, lai buhtu preefšch katras wajjadšgās weetas fawš seedinšch. Jo katrai uppitei, efarinam, kappeem, krusa zellam un wahrteem, kur garram brauja, bij lahds seeds janomett semmē. Arri gohwu ganni un juhlu ganni dabbiuja fawu teefu kahsu raušchu. Pee bruhtgana mahju wahrteem stahweja lahds sehns ar garru kahrti preefšchā un ne laida zeffweddi ahtraki eefšchā, kamehr bruchte tam kahdu naudas gabbalu jeb pahri apsehju woi zimduš eedewa. Pee bruhtgana mahjahm atbraukuscheem, bij zeffweddin jasteidsahš nammā eefreet un to krehflu panemt, kas ar fillu audeflu bij pušchlohtš. Audeklis bij tad winna alga, ja bij laimejees pirmajam pee krehfla tapt. Ja zits lahds ahtraki peefrehja, tad wiffi kahseneeki zeffweddi kuhla un pehra. Bruhtgans nu eewedda bruhti ar leelu gohdu fawā nammā. Tur zeffweddis winnai to krehflu pašneedfa, ko pats preefšch tam bij dabbiujis. Bruhte apsehdušees, ohtru reiši dsehra. Tad to pee ugguns kurra nowedda, kur tai kahjas masgaja. Ne scho uhdeni aplaistija wiffuš kahseneekus, wiffas mahju leetas un wiffuš mahju lohpuš. Kad tas bij padarrihtš, tad bruchtei mutti ar meddu aptraipija un to ar aifseetahm azzim pee wiffahm mahju durwim wedda. Kad weddeis fauja: Agruhd! tad winna ar kahjahm atgruhda durwis wakā. Nu bruhti ar wiffadu labbiu apbehra un fauja: Ne atstahjees no muhju tehwu tehwu tizzibas, bet turri muhfu deewuš gohdā, tad winni tewi wiffur swehtihš. Tad fehdinaja bruhti ar bruhtganu galda gallā pee baggata meelasta, zittuš kahseneekus winnam blakkam. Bet diwi puifchi, ar sohbineem rohkā, apstahjahš weens aif bruhtgana, ohtris aif bruchteš, fawuš sohbinuš galda eefpraudami, weenu pahr bruchteš, ohtru pahr bruhtgana galwu, lai launi garru netohp jaunajam pahrim klah. To israhda schihs dseefminas wahrdi: „Zehrt, zehrt, deewer, sohbin' kniſt; zehrt flaugi pušchu, zehrt launu deen.“ Kurra sohbinš — woi bruchteš jeb bruhtgana — ilgaki trihzeja, tas arri ilgaki dšihwoja. Pehz meelasta apstajagaja bruchte wiffas mallu mallinaš: lambaruš, kehki, stalluš un zittas ehlas; arri pirti ne aifmirfa. Patrā weetā bij naudas seeds ja-atstahj. Tāpatt arri laukā un dahrſā, affā un ugguni bij fawa teefa ja-eemett. Ja bruchte tā ne darritu, tad tai wiffa laime jaunā weetā nihktu,

Jo wezjee Latweefchi dohmaja, la deemi zilweeem jaunā weetā laimi ne nowehloht, ja teem papilnam dahwanas nedohdoht.

(Al preefchu beiguš.)

Alminu eerohfchi.

Ne weenadi ween zilweeem dšelse pee darbeem par paligu bijuši, kā taggad irr, kur neweens ne sinnatu kā istiltees bes dšelscha-leetahm, arri wišnabbags zilweks ne. Ko darritu bes zirwja, bes lemmešcha, bes našcha? ar ko schuhtu bes addatas? — un kā gruhtha buhtu ta dšihwofchana bes teem zilteem eerohfcheem un rihkeem, ko taira no dšelscha? Tatschu arri tahdi laiki bijušchi kur wehl ne pašinne dšelfi, un ne pratte dšelfi ištahdabt un itt kā išwillt no dšelscha-akmineem un to fataiſiht kalfchana. Biruš nekā dšelfi fahka paſiht — wiffas tahdas leetas taiſija no warra; jo bija weeglaki ušeet warru ne kā dšelfi, un weeglaki fewim to fataiſiht tā, la derreja gan karka, gan meera eerohfcheem. Bet kad nu pašchu warru arri wehl ne pašinne, — tad nekas ne bija la almini ween par tahm wišzectalahm leetahm ko pašinne, un ar ko lai pahrwalda tahš miħkſtakas. Almini ar akmineem bija jaſataiſa gan par zirwihm gan par našcheem, par kasteem un par ahmureem. Strehneeki schahwe gan us ſwehreem gan karka us faweem eenaidneekem bultas ar ſtohpahm, un ſchahm bultahm gallā eefprouda kahdu affinatu zeetu almina-gabbalu, par kahdu warreja fataiſiht krammu, kur krammi bij atrohnami. Sohbinu weetā teem karrotajeem gan bija karka-ahmuri, woi karka-zirwji. Bet to warr dohmaht kā gruhthi teem bijis kahdu almina gabbalu zaur behrſchānu prett zittu un ar zittu tā fataiſiht, lihds kamehr nu warreja derreht par tahdu piħlu kahdu gribbeja, — zeel ſpeħka un zeel ilga laika bija us tam janoleek! Arri muhfu Kurſemmei tahdi laiki bijušchi; bet kurſch zilweks warr flaitiht tohs gadduš lihds teem us atpallak? — Parahda to alminu-leetas ko, no winneem laikeem atſikluſchāš, muhfu laikdš ſchur tur ušeet. Zelgawā, Steffenhagena nammā, kur brihniſchligi krahjumi, ko Awifšes daſchu-reiſi peminnejuſchi, un ko daſch uſmannigš awiſchu laſſitajš wehletā laikā pats gan apmeklejis, — tur redš arri tahduš alminu eerohfchus, kas atrasti Kurſemmē. Paſcham mannim arri eotappe rohkāš zirrihtš tahds ar zaurumu preefšch kahtu, kas pehn waſſarā atraſts Abawas uppē ne zil taħlu no tahš weetas, kur ſchi eeteſt Wentei. Un tē nu lai ſtahw arri ta ſuhgſchana: ja kahde no tahdahm alminu-leetahm, zirriti, kihlu, ahmeru, bultas gallaminu, greeſchamaju, woi zittu tahdu atrohn, woi atraſtas tam jau irr, — lai jelle par to dohd itt ſklaidru pilnigu ſinnu, woi

patš awisēs, woi zaur fawu mahzitaju, woi zaur zittu gohdigu wihru; — un wehl labbaki buhs, kad, patš tatschu ne sinadams ko lai ar to darra, to eedahwina Jelgawas krahjumam, woi Lehrpates augstai skohlai. H. K—U.

Mihlestibas prohwe.

Kahds reisneeks stahsta, ko winsch Cusantē redsejis, tā: Kahdā fwehtdeenā rihā weddā kahda bruhde fawu bruhrganu no fahdscha pee leelas leepas, furkā bittes patlabban bij famettuschahs; bruhde bittes aif-

faiinajuse aishēdša pee zitteem flattitajeem, kas labbu gabbalu no leepas atstattu stahweja, bet bruhrganam bij japaleek appaksch leepas stahwoht. Winsch stahweja kā stabs, bittes winnam lihda mattōs, noliddinajahs us winna gihmi, bet itt neweena ne eeduhra. Kad bij to noliktu laiku isturrejis, tad bruhde to ap-lampuse fazzija: „Nu es labprahst gribbu pee tewim cet; jo redsu, ka tu ne effi nekahds dsehrajs, zittadi bittes tewim buhtu dsehlušchas.“ Bet schis fazzija: „Es tewi abtraki ne prezjeschu, kamehr it tu to paschu prohwi isturrefi.“ Bruhde bija ar meeru, un riktigi winna to paschu darrija un itt neweena bitte wianai ne eedsehle. J. K.

Sluddinafchana.

Rinkules muischā Kursemme pee Sabilles priščus laščetus kalkus 2 rubl. 50 kop. par lastu warr dabbuht, un pasibstamas muischas warr to naidu arri us Zahnceem ifkatrā gaddā maffah. 1

Rinkules muischas-waldišchana.

No Peenawas pagasta-teešas tohy us augstaku atweh-leščanu zaur scho sinams darrihts, ka scheid — **Dschubstes** teešas namnā — tai 12tā Aprili f. g. no tahm magasinehm no Wyščupes, Wablu muischas, Pehter muischas, Dschubstes im Dschubstes mahzitaja muischas, — 889 mehri (20 garniz.) rudsi un 678 mehri waffaras-labbibas, prett maffu tiks ubtrupē pahrdohiti. Peesihme-jams irr, ka neapstahdeta labbiba pahrdohschana nahfs. 1 Dschubstē, tai 5tā Merzi 1865.

(Nr. 215.) Pagasta wezakašs: R. Weinberg. Teešas-schrihweris: Berp.

Pežz tam, kad Preekullēs pagasta-teeša par to mantu ra lihdschinniga Preekullēs Kattrines muischas arrendatera Jakob Kragge (Kreiberg) parradu

deht konkursi nospreeduse, tohy wiffi un jebkurri parradu deweji zaur scho sluddinafchannu usaižinati, lai tee, ja ne gribb fawas teešas saudeht, diwju mehnešču starpā, prohiti lihds 7tai Maija deenai 1865, kas par weenigu un iiflehgschannas terminu nolikts un pežz furra neweens wairs ne taps klausihst, — ar fawahm praščischanahm un winnu peerahdiščanahm, pee schihs pagasta-teešas peetei-tees, arriđsan pee sandeschannas fawas mefleščannas, tamti nofazzitā iiflehgschannas terminā, woi paschi jeb zaur weet-neekeem, fur tahdi peenemmami, schihs teešas preekščā atnahft. 2

Preekullē, tai 5tā Merzi 1865.

Nr. 29. +++ Fr. Garring, preekščehdetajs. (S. W.) J. Sokolowsky, teešas-schrihweris.

Ta pee Mihgas aij Aleksandera wahreem, 4½ werstes tahlu no raktušcha buhdama **muischele**, kas zittureis fikhe-ram Schilling peederēja, lihds ar labbu inventariumu taggad teef pahrdohita, jeb arri us waitaf gadecem isrenteta. 2

Labbibas un prezju tirgus Rihgā tai 20. Merzi 1865 un Leepajā tai 20. Merzi 1865 gaddā.

W a l f a j a p a r :	Rihgā.		Leepajā.		W a l f a j a p a r :	Rihgā.		Leepajā	
	R.	K.	R.	K.		R.	K.	R.	K.
1/3 Zscherw. (1 puhru) rudsu 170 lihds	1	80	1	80	1/2 puddu (20 mahrz.) dselles . . .	1	—	1	10
1/3 " (1 ") kweešču 275 —	3	—	4	—	1/2 " (20 ") tabaka . . .	1	25	1	50
1/3 " (1 ") meešču 140 —	1	50	1	50	1/2 " (20 ") schihtu appiam	—	—	4	—
1/3 " (1 ") anju . 110 —	1	20	1	—	1/2 " (20 ") schab. zubtu galk.	—	—	2	40
1/3 " (1 ") firmu . 200 —	2	50	—	—	1/2 " (20 ") frohna linnu	2	—	2	—
1/3 " (1 ") rupju rudsu milt.	1	80	2	—	1/2 " (20 ") bracka linnu	1	5	1	20
1/3 " (1 ") bihdelet. 250 —	2	75	3	—	1 muzzu linnu fehflu . . .	4	—	12	—
1/3 " (1 ") " kweešču mil.	3	50	4	25	1 " filku	14	—	14	50
1/3 " (1 ") meešču putrain.	2	50	2	80	10 puddu farkanas fahis . . .	6	—	7	—
10 puddu (1 birkawu) feena. . 400 —	4	50	4	—	10 " ballas rupjas fahis . . .	6	—	6	—
1/2 " (20 mahrz.) fweešta 550 —	6	50	5	70	10 " " fmalšas " . . .	5	50	6	—

Leepajā lihds 13tam Merzim 1865 atnahfahi 2 fuggi, aifgabjušhi 4 fuggi.

Abkildebams Awischu apgabdatajs: R. Schulz.

No pensures atwehlehts. Jelgawā, 23. Merzi 1865 gaddā. Nr. 50.

Drukahis pee J. W. Steffenhagen un dešla.